

READ AGDER

PEDAGOGISK PERSONAL

BARNEHAGE OG SKOLE

KVA ER READ AGDER ?

READ Agder er eit implementeringsprosjekt i kommunane i Agder i 2020–2024. Prosjektet er inspirert av «READ – Sammen om læsning» i Aarhus kommune i Danmark. READ er eit akronym for «Research in Educational Achievement and Development». READ Agder inneber implementering av metode og materiell frå READ Aarhus. Prosjektet er finansiert med middel frå Sørlandets kompetansefond, Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør, Agder fylkeskommune og Statsforvaltaren i Agder.

READ Agder består av språk og lesing, tankesett, foreldreinvolvering og at foreldre les jevnleg med sine barn. I kortversjon handlar det om å gjere bøker og rettleiingsmateriell tilgjengeleg for barnehagar og skular. I praktisk utføring er READ Agder eit system og ein metode der foreldre les dagleg saman med sine barn på ein planlagt og strukturert måte. READ Agder inneheld eit rettleiingsmateriell til foreldre i barnehage og barneskole. Formålet er å styrke språk, lesing og innsats til barnet gjennom auka fokus på foreldreinvolvering. Foreldre med barn i barnehage og barneskole får utlevert ei mappe med eit rettleiingsmateriell for korleis dei kan lese med barnet sitt, samt bøker tilpassa alder til barnet og nivå. Etter at låneperioden er over blir bøkene levert attende til barnehagen/skolen. Foreldra beheld rettleiingsmateriellet.

Den raude tråden i READ Agder er samtalen FØR, UNDER og ETTER lesinga.

FORMÅLET MED READ AGDER

Formålet med leseprosjektet READ Agder er å gi auka leseglede blant barn og unge og støtte foreldre si involvering i lesinga til barnet. Dette inneber å styrke språk og leseugleik til barnet og vilje til innsats gjennom auka foreldreinvolvering og på den måten bygge bru mellom den læringa som skjer i heimen, barnehage og skole. Innsatsen er basert på forskinga i READ Aarhus og andre forskingsprosjekt som viser at når foreldre les med sine barn, så har det ei positiv effekt på språk- og leseutviklinga til barnet.

READ AGDER I PRAKSIS I BARNEHAGE OG SKOLE

Det er personalet i barnehage og barneskole som sørger for informasjon til foreldre, for utlevering av rettleiingsmateriell til foreldre og for utlån av lesebag og bøker i READ Agder når dei deltek i prosjektet. Foreldra beheld rettleiingsmateriell, medan lesebag og bøker er til utlån.

For barn i alderen 4–5 år i barnehage og 1. og 2.trinn inneheld lesebogen fire- fem bøker samt ei mappe med rettleiingsmateriell for å understøtte lesinga.

For barn i alderen 1–3 år i barnehage vil barnehagen låne ei lesekasse med bøker til barn i målgruppa. Barnehagen låner ut bøker frå lesekassa til foreldre med barn i aldersgruppa 1–3 år. Foreldra beheld rettleiingsmateriellet. I barneskolen vil det same gjelde for elever i 3.–7. trinn. Her låner skolen ei lesekasse med bøker frå READ Agder. Skolen låner ut bøker frå lesekassa til elever i 3.–7. trinn med rettleiingsmateriell til foreldre. Foreldre beheld rettleiingsmateriellet. Når alle bøkene er lese, må ein bruke det lokale biblioteket for lån av bøker til den vidare lesinga.

Implementering og realisering av READ Agder blir gjennomført ved at kommunane i Agder med barnehagar og skoler deltar i ei pulje. Deltaking i ei pulje inneber arbeid med forankring og informasjon til foreldre og personalet, opplæring av personalet, samt gjennomføring av utlån av lesebag og materiell til foreldre med barn i målgruppa.

Etter deltaking i ei pulje arbeider kommunen med innarbeiding av READ Agder som ein fast årleg aktivitet i barnehager og skoler. At READ Agder blir gjennomført som ein fast aktivitet årleg inneber at barnehagen/skolen bestiller rettleiingsmateriell til foreldre, lesebag med bøker og lesekasser til barn i målgruppa i ein bestemt tidsperiode i løpet av eit år.

Deltakande kommunar med barnehagar og skoler vil etter deltaking i pulje delta på årlege nettverkssamlingar for erfaringsdeling og støtte til arbeid med READ Agder i eigen barnehage og skole, og i eigen kommune.

MÅLGRUPPE FOR Å STARTE OPP OG FOR VIDAREFØRING AV READ AGDER

Målgruppe for å starte opp READ Agder:

- barn i alderen 4–5 år i barnehage og deira foreldre/føresette
- elevar i 1. og 2. trinn i grunnskolen og deira foreldre/føresette

Målgruppe for vidareføring av READ Agder i løpet av prosjektperioden:

- barn i alderen 1–3 år i barnehage og deira foreldre/føresette
- elevar i 3.–7. trinn og deira foreldre/føresette

FORELDRE SI BETYDING FOR SPRÅK- OG LESEUTVIKLINGA TIL BARNET

READ Agder er ei foreldreinnsats der foreldre gjennom materiellet får rettleiing for korleis dei kan snakke med sitt barn om innhald i det dei les. Foreldre er viktig for språk- og leseutviklinga til barnet. Når foreldre les og snakkar om bøker med barnet sitt, styrker dei barnet sitt språk og kunnskap om bøker og skrivning. Det har betydning for korleis barnet kommuniserer med andre og forstår verda omkring seg. Jo tidlegare foreldre begynner å lese saman med barnet sitt, desto betre er det. Lesesenteret ved Universitetet i Stavanger seier at: *«Ikke vent til barna har et språk før du begynner å lese for dem. Les for dem slik at de får et godt språk».*

Definisjonen på lesing i PISA-undersøkingar (OECD) er: *«Lesing er å forstå, anvende og reflektere over skrevne tekster, slik at man kan nå sine mål, utvikle sin kunnskap og delta aktivt i samfunnslivet».*

PISA-undersøkingar viser òg at barn som blir lest for, blir betre lesarar.

For dei minste barna i barnehagen kan foreldre lese bøker med enkle motiv og ord som skapar felles merksemd og gir barn og foreldre noko å snakke om. Det kan være peike- og følebøker som du lar barnet ta på og bla i. Barnet vil etter kvart oppleve ein byrjande leselyst.

For barn i alderen 4–5 år har foreldre gjennom å lese med barnet sitt, moglegheit til å vekke barnet si nysgjerrigheit, leseglede og styrke språk og føresetnader til barnet for å bli god til å lese og skrive. Foreldre kan hjelpe barnet sitt godt på veg om dei les og snakkar om bøker dagleg saman med barnet.

Når barnet går i 1. trinn er foreldre ein viktig medspelar for lese- og skriveutviklinga til barnet. Lesing og skrivning har betydning for korleis barnet klarar seg på skolen og i livet framover. På skolen lærer barnet å lese, og foreldre kan støtte leseutviklinga til barnet når de les saman med barnet dagleg. Uansett korleis barnet les, kan foreldre hjelpe barnet med å få lyst til å lese og bli en betre lesar.

Foreldre støttar òg lesing til barnet ved å halde fram med å lese høgt for barnet frå bøker som barnet ikkje kan lese sjølv endå.

Når barnet går i 2. trinn kan foreldre hjelpe barnet med å bli ein betre lesar uansett korleis barnet les. Barnet blir betre ved å lese mykje. Foreldre kan støtte lesinga til barnet ved å lese saman med barnet i 15–20 minutt kvar dag. Foreldre støttar òg lesinga til barnet ved å fortsetje å lese høgt frå bøker som barnet ikkje klarar å lese sjølv endå.

Barnet utviklar si lesing gjennom alle år det går på skolen. Det er derfor viktig at barnet les dagleg så leseutviklinga ikkje stoppar opp. For barn i 3.–7. trinn handlar det om å bli meir sikker på å lese og å lese meir flytande. Barnet må lese mykje, og det skal lese lengre tekster og ulike typar tekst. Barnet skal òg bli meir bevisst si eiga leseforståing og utbyte av teksta. Det er viktig at foreldre fortsatt støttar barnet til å bli ein betre lesar, uansett korleis barnet les. Foreldre kan støtte barnet ved å interessere seg for lesinga til barnet, skape gode leserutinar heime, og hjelpe barnet til å finne tid og rom til dagleg lesing. Foreldre kan òg støtte barnet sitt i å stille spørsmål til teksta. Når barnet stiller spørsmål til teksta før, under og etter lesing og kommer med forslag til svar, lærer det å sjå samanhengen mellom innhaldet og forståinga av det som er lese.

Sjølv om barn i 3.–7. trinn kan lese sjølv, bør barnet innimellom få lese høgt for andre. Det gir barnet moglegheit til å lytte til eiga lesing og bli merksam på lesefeil og misforståingar. Foreldre og barnet kan òg skifte på å lese høgt. Det kan hjelpe barnet med å kome i gang med teksta og forstå meininga i det barnet har lese. I rettleiingsmateriellet i READ Agder blir foreldra oppmoda til å fortsetje med å lese høgt for barnet sitt. Høgtlesinga er med på å gje barnet leselyst og er ei god anledning for foreldre til å ha samtaler om ord og innhald i teksta.

SAMARBEIDET MED FORELDRA I READ AGDER

Det er barnehagen og skolen som introduserer READ Agder for foreldre med barn i barnehagealder og 1.-7. trinn. Barnehagen og skolen har ansvar for utlån av bøker og formidling av rettleiingsmateriellet til foreldre med barn i målgruppa. Dette inneber òg å formidle til foreldre at dei er ein viktig medspelar for barnet si språkutvikling, og lese- og skriveutvikling.

Foreldre og barn kan lese bøkene i lesebagen og lesekassene frå READ Agder fleire gonger, og foreldre kan òg bli oppmoda til å lese andre bøker for barnet. Det er til dømes ein god idé å oppmode foreldre til å bruke folkebiblioteket for lån av andre bøker enn dei som er i lesebagen eller lesekassa.

KOR FINN EIN MATERIELL OG FILMAR OM READ AGDER?

På www.readagder.no kan du finne

- filmar om READ Agder til barnehage 4–5 år, og 1.–2. trinn på fleire språk
- informasjon og rettleiingar til foreldre på bokmål og nynorsk, og på andre morsmål
- informasjon om READ Agder, aktuelle nyheiter og planar
- idear til fleire bøker for bruk i barnehage og skole
- idear til korleis arbeide med dialogisk lesing i barnehage og skole
- idear til samarbeid med biblioteket om supplerande aktiviteter

KORLEIS BLI MED I READ AGDER?

Dersom din barnehage/skole ønsker å delta i READ Agder, tar du kontakt med oppvekstansvarleg i din kommune. Det er oppvekstansvarleg i kommunen som har ansvar for informasjon til barnehagar og skoler i eigen kommune, samt for påmelding til deltaking i pulje.

Etter deltaking i ei pulje i READ Agder, bestiller barnehagen/skolen inn rettleiingsmaterieill til foreldre og bøker gjennom prosjektkoordinator READ Agder, sjå informasjon på www.readagder.no

